

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi Udruženja Jugoslov. Učiteljstva. — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceni poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljate je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Posamezna številka po K 1-20. Za neorganizirane 80—K, za naročnike v inozemstvu 100—K letno.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 K za vsako petil-vrsto. Priloge slanejo poleg poštne še 50 K.

Telefon uredništva
št. 812.

Za oznanila je plačati od enoslopnih petil-vrst, če se tiska enkrat . . . 1 K 50 vin. „ „ dvakrat . . . 1 „ „ „ trikrat . . . 80 „ za nadaljnja izvršenja od petil-vrst po 60 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo ljubljanskega Poverjenišva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebej plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, VII., Celovška cesta 33/I**

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklama tje so proste poštne.

IV. D.:

Po volitvah v višji šolski svet.

Volitve v višji šolski svet so končale s sijajno zmago za UJU.

Dvoje skupin si je stalo pri volitvi nasproti. Prvo skupino je predstavljalo Udruženje Jugoslov. Učiteljstva, ki združuje učiteljstvo na strogo stanovskem in strokovnem programu, poudarjajoč stanovski interes kot prvi in glavni ter zapostavljajoč temu interesu interese politične pripadnosti in razlike v kulturnem naziranju učiteljstva. Drugo skupino predstavljajo voditelji Slomškove Zveze, ki združujejo učiteljstvo na programu politično strankarske pripadnosti, poudarjajoč politično pripadnost in krščansko svetovno naziranje kot glavno udružujočo silo ter vrhovno svoje načelo, katerega podvrača strokovne in stanovske interese.

Ideja, da naj bi se učiteljstvo organiziralo na podlagi politične pripadnosti in svetovnega naziranja je doživela pri volitvah v višji šolski svet silen poraz, med tem ko je ideja, da morajo pri stanovskih in strokovnih vprašanjih stopiti razlike politične pripadnosti in svetovnih naziranj v ozadje, doživela pri volitvah sijajno zmago.

Za stanovsko politiko in načela Udruženja Jugoslovanskega Učiteljstva se je izreklo 2338 članov učiteljstva, za stanovsko politiko voditeljev Slomškove Zveze pa komaj 477 članov učiteljskega stanu.

S tem je že izrečena sodba in je izraženo mnenje učiteljstva, kakšno stanovsko politiko naj vodijo naše stanovske organizacije in njih zastopniki.

Udruženje Jugosl. Učiteljstva združuje na temelju svojega programa učiteljstvo, ki pripada raznim političnim strankam, tako Jugosl. Dem. Str., Nar. Soc. Str., Sam. Kmet. Str., Soc. Dem. Str., Komunistični Stranki in deloma tudi Slov. Ljud. Stranki in ki je različnih svetovnih naziranj; pri njega stanovskih politikah so stanovski in strokovni interesi prvi glavni in edino merodajni ter ne povprašuje po politični pripadnosti in svetovnem naziranju učiteljstva pri reševanju stanovskih in

strokovnih vprašanj, temveč jih reši neoziraje se na to vedno tako, kakor to zahtevajo interesi stanu in šole, ter narodne prosvete. Zastopniki in voditelji Slomškove Zveze so pa v svoji stanovski politiki v vseh zastopih dokazali, da so strogi eksponenti svoje politične stranke in podvračajo stanovske in strokovne interese zahtevam in načelom politične stranke, čisto proti interesom stanu, šole in narodne prosvete.

Volitve v višji šolski svet niso torej zgolj formalnega pomena, da se na podlagi njih dokaže moč in disciplina organizacij, ampak so tudi načelnega pomena, ker gre tu tudi za načelno vprašanje stanovske politike. Ogromna večina učiteljstva se je z volitvami v višji šolski svet izrekla za to, da bodimo pri reševanju stanovskih in strokovnih vprašanj samo učitelji in ne politični strankarji ter nam morajo biti stanovski in strokovni interesi prvi in najvišji, za katere se hočemo boriti pri vsaki stranki, da jih uveljavimo.

To načelo je pridobilo UJU sijajno zmago pri volitvah v višji šolski svet.

Učiteljske zastopnike v višjem šolskem svetu ni torej smatrati za politične strankarje, kakor je politična javnost tolašila izid volitev v višji šolski svet, ampak za odločne borce naših stanovskih interesov in za borce napredka šole in narodne prosvete proti mogočim nakletom od katerekoli strani in proti reakcionarstvu, izključujoč vsekako oportunistično politiko.

Načela in program organizacije ter stališče organizacije v važnejših načelnih vprašanjih so točke, s katerimi imajo zastopniki vezane roke: njih demokratično poslovanje in lojalnost do volitev pa zahteva vednega kontakta z vodstvom organizacije.

Program, na podlagi katerega so bili izvoljeni — da so jim stanovski in strokovni interesi prvi in edini pri presoji strokovnih vprašanj — pa daje tudi manjšini možnost in jamstvo, da se s polnim zaupanjem lahko obračajo do njih, ker jim bo pravično in objektivno stališče edino merilo pri presoji stanovskih in strokovnih vprašanj tudi gotovo v personalnem oziru.

Zmaga UJU pri volitvah v višji šolski svet je torej tudi zmaga načelne važnosti, ker nam znači odstranitev političnega strankarstva iz naše stanovske politike, za kar se je izreklo 84 odstotkov učiteljstva.

FRANJO LOVŠIN:

Vzgoja državljske zavednosti.

Gospod urednik, dovolite, da izpregovorim v »Tovarišu« nekaj svojih misli o razvijanju državljske zavednosti v duhu narod. edinstva, kot zahteva 16. člen ustave, ki ga konstituenta gotovo sprejme nespremenjenega, kakor ga je stiliziral ustavni odbor.

Nečem kritikovati tega člena, to prepuštim kritikom, ki se mogoče z njim ne strinjajo, izpregovoriti hočem le nekoliko o naši bodoči nalogi.

Leta 1918., ko se je predrla vrzel na solunski fronti, se je združilo troje plemen SHS v jedno slobodno državo brez vsakega tujega okvira. Ta plemena so bila, kakor nas uči zgodovina, pred tisočletji ujedinjena, kot narod po dušni konstituciji, po jeziku, po svojem slovanskem značaju, po svojih idejah in po svoji veri, akoravno niso nastopali v skupni državi. Ta tri plemena pa so v dobi bojevanja za svojo slobodo in pozneje v robstvu mnogo izgubila v svoji skupnosti. Rim in Carigrad sta nas razdružila versko. Nemci, Madjari, Italijani in Turki so nam vsilili svoje ideje. Turki so celo podali novo božanstvo. Spremenil se je v nesklad naš skupni značaj in skupne ideje, vsled česar trpi naša skupna duševna konstitucija.

Mi imamo pred seboj državno telo, čigar členi so se na zunaj zjedini v jedinstveno državo, a v notranjosti, v nas samih, pa je prvotno ujedinjena duševna konstitucija vsled prej omenjenih razlogov zrahlana.

Nemci in Madjari, a gotovo tudi Italijani računajo s sigurnostjo ravno vsled naše duševne zrahlane konstitucije, na katero so delali streljaja, da rodi naš razkol tudi razpad naše države.

Da se ta njih srčna želja ne uresniči, je vsakega posameznega Jugoslavana

dolžnost, posebno še vzgojitelja, da spravi zrahlano duševno konstitucijo vseh treh plemen spet v prvotni sklad ujedinjenega naroda.

Jugoslovansko učiteljstvo je storilo, razen par separatistov, prvi korak k ujedinenju s tem, da je stopilo v mogočno zvezo UJU, ki odbija vse one razdirajoče in lažnjive ideje, ki se porajajo pri vsakem rojstvu novih držav.

Tudi pri nas letajo kot ponočne večerice od posameznika do posameznika, ali kot votkovi v ovčjih kožah — fanatiki in halucinanci, ki so, ali vsled svojega egoizma ali vsled sovraštva proti tesni spojitvi vseh treh plemen v edinstveno državo najhujši sovražniki naše države. S prevratnimi idejami sejejo nezadovoljstvo v dušo nerazsodne množice, da z njihovimi laži idejami podjarmijo dušo nerazsodne mase v svrhu svojih prokletih namer. Tem fanatikom se hoče, da se poigrajo z usodo našega zjedinenega naroda. Dolžnost države in vsakega posameznega državljana je, da se zajezi tok tem skrajno prevratnim idejam.

Ko sem čital knjigo Gust. le Bona: »Psihološki zakoni razvoja narodov«, sem posebno mislil na naše zjedinenje. Vprašal sem se, bo li naše zjedinenje trajno. Odgovoril sem si z da, ker so dani za to vsi pogoji.

Gustav le Bon stavi tri pogoje za ujedinenje. Prvi pogoj je, da plemena, ki stopijo v medsebojno rodno zvezo, niso prerazlična po številu. Drugi pogoj, da se ne razlikujejo preveč po svojih značajih. Tretji pogoj, da so dolgo časa pod vplivom istih okoliščin.

Prvi in drugi pogoj sta nam, po mojih mislih, dana. Tretji pogoj je odvisen od naše spravljenosti in strpnosti. Zato je čisto umestno, da sta spravljenost in strpnost v ustavi uzakonjeni.

Od nas je torej odvisno, hočemo li biti narod, ki živi v slobodi, ali pa plemena, ki garajo, dokler ne izginejo s površja zemlje v tujem suženjstvu.

Še žive v nas skupne moralne in intelektualne lastnosti slovanske duše. Potreba je le odstraniti ono robsko moro in tuji balast, ki so nam ga vsilili naši tlačilci.

Z. P.

LISTEK.

Koncert učit. pevskega zbora.

Že lansko leto smo slišali o uspešnih tega nanovo osnovanega pevskega zbora na koncertih po Jugoslaviji. Pretekli četrtek pa je nastopil prvič javno v Ljubljani. Naravno, da je slavno ime pevskega zbora moravsko-čeških učiteljev mikalo in vzpodbudilo tudi naše učiteljstvo k ustanovitvi svojega zbora, kar prav z radostjo pozdravljamo. Seveda je sedanjí zbor šele pri začetku dela in ga čaka še dolgo, s trnjem posuta pot, do umetniškega viška izvajanja prej omenjenih zborov. Vendar pa že sedaj kaže zbor v izbiri inteligentnega glasovnega materiala in v svoji vztrajnosti, da gotovo doseže kmalu svoj ideal. Želeli bi zboru še nekaj fundamentalnih basov, sopran mora ublažiti svojo ostrino, altu manjka nižine, tenorji pa so razmeroma dobri. Zbor je v celoti zvočen, discipliniran, sluša dirigenta na mig. Vstopi semtertam sicer niso bili brezhibni, kar bi pa morda šlo na rovaš manjiranemu fraziranju, katero se je prežive-

lo. Pretirano razsekavanje melodične črte uniči glasbeno misel in vsled tega izgubi najboljša zborovska skladba na učinkovitosti. Čas pa bo ublažil to in bo privedel petje učiteljskega zbora do harmonične enodušnosti. Pevovodja Juvanc dela z veliko ljubeznijo in umevanjem, otrese pa naj se pri nas tradicionalnih pevovodskih manir.

Koncert je obsegal skladbe učiteljev skladateljev Adamiča, Juvanca in Pavčiča ter Risto Savina in Ant. Nedveda. Adamič je bil zastopan s starejšimi in novejšimi deli. »V snegu« je itak priljubljena in mnogokrat peta. »Da sem jaz ptičica«, katerega ljubkega zbora so peli le prvo kitico dvakrat, dasi bi bilo bolje odpeti vse tri kitice. Prvič se je menda izvajala šaljiva »Vsaneh« ter precej kočljivo »Ljubljansko polje«. Novejšega datuma so pristno narod. značaja šaljiva »Ne maram tebe«, katero so na hrupen aplavz morali ponoviti, globoko občutena »Če ti neboš moj« in za izvajanje ne posebno lahka, »Kdor je truden naj gre spat« ter vrisajoče poljansko kolo »Zbiraj se, zbiraj lepí zbor«, ki se je moralo na zahtevo občinstva tudi ponoviti. Pavčičeva »Kaj ve misli« je efekt-na točka naših boljših mešanih zborov,

kot tudi starodavna Nedvedova »Nazaj v planinski raj«. Moški zbor je pokazal svojo silo v domorodno navdušeni Juvancovi »Slovenski zemlji«, katero je hotela publika slišati še enkrat. Istega skladatelja mešani zbor »Izgubljeni cvet« je srčkana pesmica, ki bi še bolj ugajala, da ni v srednjem krasnem delu moški zbor melodijo s pavzami preveč raztrgal. Prvemu in zadnjemu delu »Izgubljenega cveta« ter Adamičeve »Ne maram tebe« bi pa privoščil več živahnosti.

Solistovske točke je absolvirala g. Jelica Vuk-Sadarjeva z njej lastnim umevanjem prednašanih skladb. Skladbe Risto Savina se nam ne zde posebno globoke. Plavanje iz tonalnosti v tonalnost je vzrok, da se kažejo brez okostja ter poslušalcu ne zapuščajo zadovoljivega utisa. Najti skrivnosti tonalnosti je božji dar. Solistinja je spremljala gđ. Cepurova diskretno in dostojno.

Pevovodji g. Juvancu so poklonili lovorjev venec s trobojnico, g. Vuk-Sadarjevi in njeni spremljevalki pa šopka cvetic.

Zbor šteje le okoli 50 pevcev, dočim bi lahko štel trikrat toliko, ako bi učitelji pevci in učiteljice pevke dejansko zapo-

čeli kulturno delo. Zboru želimo mnogo vztrajnosti, kajti kjer je vztrajnost je tudi uspeh.

IV. D.:

Publikacije Slov. Šol. Matice.

Nimam namena pisati ocene publikacij, ki nam jih je za zadnje leto dala Slovenska Šolska Matica in prepuščam oceno »Popotniku«. Pečati se hočem s Slovensko Šolsko Matico bolj v organizacijskem oziru.

Slovenska Šolska Matica razpošilja za zadnje leto pravkar štiri knjige, in sicer:

1. Pedagoški Letopis, XVIII. zvezek;
2. Dr. Ljudevit Pivko: Telovadba, I. snopič — po Tyršovem setavu;
3. Fr. Fink: Posebno ukoslovje slov. učnega jezika;
4. J. Dimnik: Upravni odbor, imenik društvenikov in zaznamek izdanih in založenih knjig Slov. Šol. Matice.

V dvajsetih letih je izdala Slovenska Šolska Matica 69 knjig, med njimi zelo mnogo takih, ki bi sicer le s težavo za-